

Сөйлеу және қозғалыс.

Дене қозғалысы баланың сөйлеуіне қалай көмектеседі.

Құрметті ата-аналар!

Бүгін біз сөйлеу мен қозғалыс арасындағы тығыз байланыс және балаңыздың сөйлеу дамуын ынталандыру үшін қозғалысты қалай пайдалануға болатыны туралы сөйлесетін боламыз.

Қозғалыс неліктен сөйлеу үшін маңызды?

Мидың дамуы: қозғалыс мидың дамуын ынталандырады, әсіресе сөйлеуге қажет үйлестіру, жоспарлау және бақылауға жауап беретін аймақтарын күшейтеді.

Сенсорлық қабылдау: қозғалыс арқылы бала қоршаған әлем, оның денесі және оның мүмкіндіктері туралы ақпарат алады. Бұл тілді түсіну мен қолданудың негізін құрайды.

Тыныс алу және артикуляция: қозғалыс тыныс алу жүйесін және артикуляцияға қатысатын бұлшықеттерді дамытуға көмектеседі, бұл анық және түсінікті сөйлеу үшін қажет.

Кеңістіктік ойлау: қозғалыс арқылы кеңістіктік ойлауды дамыту (мысалы, «жоғары», «төмен», «алға», «артқа» түсіну) предлогтарды және басқа тілдік құрылымдарды түсінумен тікелей байланысты.

Эмоционалды өрнек: қозғалыс, мимика және қимылдар балаға қарым-қатынастың маңызды бөлігі болып табылатын эмоцияларын білдіруге көмектеседі.

Балаға қозғалыс арқылы сөйлеуге қалай көмектесуге болады?

Біздің міндетіміз – қозғалыс сөйлеу дамуының бір бөлігіне айналатын ынталандырушы ортаны құру. Біз моториканы дамытатын және сөйлеуді ынталандыратын ойындар мен жаттығуларды қолданамыз.

Үйде орындауға арналған тапсырмалар мен жаттығулар:

1. Жалпы моториканы дамыту:

- Жорғалау: жорғалау-бұлшықеттерді үйлестіру мен нығайтудың тамаша тәсілі.

Тапсырма: жастықтардан, көрпелерден және ойыншықтардан кедергілер жолағын жасаңыз. Балаңызды оның әрекеттері туралы түсініктеме беру және баланы сізден кейін қайталауға шақыру арқылы кедергілердің үстінен өтуге шақырыңыз («туннель арқылы жорғалау», «жастықтың үстінен»).

- Жаяу жүру: жаяу жүру - үйлестіру мен тепе-теңдікті дамытады.

Тапсырма: түзу сызықта, шеңберде, өкшелермен, тізені жоғары көтеріп

жүру. Секіріп өту немесе айналып өтуге керек заттарды қосуға болады.
Бірге сөйлеп жүру: әрекеттерді атаңыз («түзу жүру», «шеңбер бойымен жүру»), қадамдарды бірге санаңыз.

- Секіру: координацияны, күш пен ырғақты дамытады.

Тапсырма: екі аяқпен, бір аяқпен, алға, артқа, кедергілерден секіру.

Бірге сөйлеп жасау: секіруді санаңыз, «жоғары», «әрі қарай» деп айтыңыз.

- Доп ойыны: қол мен көздің координациясын, ептілікті дамыту.

Тапсырма: допты лақтыру, допты ұстау, допты айналдыру.

Бірге сөйлеп жасау: әрекеттерді атаңыз («допты лақтыру», «допты ұстау»), оның түсі мен өлшеміне түсініктеме беріңіз («үлкен доп», «қызыл доп»).

2. Ұсақ моториканы дамыту:

- Жарма ойыны: саусақтардың тактильді сезімдері мен моторикасын дамытады.

Тапсырма: жарманы бір ыдыстан екіншісіне құю, жармаға сурет салу, ұсақ заттарды көму және қазу.

Бірге сөйлеп жасау: жарманы атаңыз («күріш», «қарақұмық»), әрекеттерге түсініктеме беріңіз («Жарманы құямыз», «ойыншықты іздейміз»).

- Пластилинмен жұмыс жасау: қиялы мен саусақтардың моторикасын дамытады.

Тапсырма: қарапайым фигураларды мүсіндеу (доп, шұжық), пластилиннен аппликациялар жасау.

Бірге сөйлеп жасау: пластилиннің түстерін, пішіндерін («шеңбер», «шаршы») атаңыз, процеске бірге түсініктеме беріңіздер («доп жасаймыз», «шұжық жасаймыз»).

- Сурет салу: қол мен көздің координациясын дамытады.

Тапсырма: қарындаштармен, бояулармен, саусақтармен сурет салу.

Бірге сөйлеп жасаңыз: түстерді атаңыз, суретке түсініктеме беріңіз («күн сызамыз», «сары күн»).

- Түймелер мен моншақтармен жұмыс жасау: ұсақ моториканы және зейінді дамытады.

Тапсырма: түймелерді түсі мен өлшемі бойынша сұрыптау, моншақтарды жіпке байлау.

Бірге сөйлеп жасау: түстер мен өлшемдерді атаңыз («үлкен түйме», «кішкентай моншақ»).

3. Артикуляциялық гимнастика:

- Тілге арналған жаттығулар: «Сағат», «Жылан», «Күрек», «Ине».

Орындау: жаттығуды балаға көрсетіп, қайталауды сұраңыз.

Бірге сөйлеп жасау: жаттығуға түсініктеме беріңіз («Тіліміз сағат сияқты тербеледі», «Тіліміз жылан сияқты шығады»).

- Ерінге арналған жаттығулар: «күлімсіреу», «түтік», «қоршау». Орындау: жаттығуды балаға көрсетіп, қайталауды сұраңыз.

Бірге сөйлеп жасау: жаттығуға түсініктеме беріңіз («біз кең күлеміз», «ерінді түтікше шығарамыз»).

- Тыныс алу жаттығулары: «шамды үрлеу», «жапырақтың түсуі», «шарды үрлеу».

Орындау: жаттығуды балаға көрсетіп, қайталауды сұраңыз.

Бірге сөйлеп жасау: жаттығуға түсініктеме беріңіз («шамды үреміз», «доп үрленіп жатыр деп елестетеміз»).

4.Қимыл ойындары:

- Саусақ ойындары: «Қырық-қарға», «Алақан»

Орындау: мәтінді айту кезінде балаңызбен бірге қимылдар жасаңыз.

Бірге сөйлеп жасау: сөздерді анық айтыңыз, кідіртіңіз, қимылдарға назар аударыңыз. Заттар мен әрекеттерді қимылмен көрсету: мысалы, тамақтану, ұйықтау, ішу тәсілдерін көрсетіңіз.

Бірге сөйлеп жасау: қимылды көрсету арқылы затты немесе әрекетті атаңыз.

Маңызды ұсыныстар:

Жүйелілік: балаңызбен күн сайын кем дегенде 15-20 минут жаттығу жасаңыз.

Позитивті көзқарас: көңілді және қолдау атмосферасын жасаңыз.

Шыдамдылық: егер ол сәтсіздікке ұшыраса, балаға қысым жасамаңыз.

Жеке тәсіл: жаттығуларды балаңыздың мүмкіндіктері мен қызығушылықтарына бейімдеңіз.

Мамандармен кеңесу: сабақ бағдарламасын түзету үшін дефектологпен және басқа мамандармен үнемі кеңесіп отырыңыз.

Ынталандыру: баланы кез-келген жетістігі үшін, тіпті ең кішкентайы үшін мақтаңыз.

Сіздің сүйіспеншілігіңіз, қолдауыңыз бен шыдамдылығыңыз балаңыз үшін
ең маңызды көмек екенін ұмытпаңыз!

Сізге сәттілік!

ҚОББ «№8 Психологиялық-педагогикалық
түзету кабинеті» КММ-нің мұғалім-дефектологі: Коковина Ю. А